

JOHAN BARGUM
Snellman doktor

I.

JÓ, JÓ, TUDOM: ez így butaság. Mégis beszélgetek veled, mi több, nem is csak olyankor, amikor a sírodnál ülve az ölembe fölmászó mókusokat hessegetem, hanem mindig. Hát persze, hogy tudom: a Tallberg-fasor felől érkezőknek van elsőbbségük, ezt minduntalan közlöm is veled, amikor vezetek. Azt is tudom, hogy szerinted három whisky túl sok étkezés előtt, pedig hát mégiscsak én volnék az orvos a családban, vagy mi a szösz? Jó, jó, egy dologban igazad van, a tojás valóban könnyen keményre fő, ha a megérzéseinkre hagyatkozunk, de ez azért nem olyan nagy tragédia.

Olyan jó pörölni veled.

Rettenetesen hiányzol.

Ezen a héten minden délután én voltam a pesztonka. Hâkan szokás szerint külföldön van, most épp Katarban, valami pizszokul bonyolult konzultációs ügyben tárgyalt. Ez a fiú agyondolgozza magát. Igaz, egyetlen hónap alatt többet keres, mint én egy egész félévben. Csakhogy gyakorlatból tudom, mivel jár mindez: egy darabig eldöcög a szekér, aztán hirtelen elpattan a húr, pendül egyet, és onnan sokáig tart a visszaút. Azt hiszed, hallgat az intelmeimre? A stressz a legegészségesebb a világon, mondja ilyenkor, és fölnyerít, akár egy ló, de hát ezt te is ismered. Sokszor jut eszembe, hogy ez a fiú inkább rád ütött, mint énrám. Ugyanolyan gyorsan képes dönteni. Ugyanolyan könnyen tovább lép, anélkül hogy körülnézne. Időnként odalép hozzám valaki, akit még csak nem is ismerek, és azt mondja:

– Tudja, doktor, a felesége idejében rend volt a minisztériumban.

– Hát mit szólsz hozzá? Legenda lett belőled. Ugyanez lehet idővel Hâkanból is. Néha arra gondolok, milyen boldog voltam, amikor életében egyszer kért tőlem valamit:

– Segíts már, apa, nem boldogulok az árboccal.

Pedig valószínűleg azt sem tudtam, hogy miről beszél.

Volt idő, amikor azt hittem, értem a pácienseimet, akik üzleti ügyeikről fecsegnek. Pedig ezeknek az ifjú pénzügyi titánoknak a nyelve abrakadabra minden hozzám hasonló, öreg méregkeverő fülében.

Pesztonkaként ezzel szemben roppant népszerű lettem. Helena végre úgy döntött, hogy befejezi a szakdolgozatát, és azóta reggeltől estig az Egyetemi Könyvtárban ül. Így háromkor én hozom el Beatricét az oviból (mókás szó, ugye?). Ma kiruccantunk Högholmenre, az állatkertbe. Érdekes, hogy közönyös

arccal sétált el a tigrisek, oroszlánok és a többi szemrevaló ragadozó mellett. A majmok „olyan büdösek, hogy meg lehet fulladni tőlük”. Csak néhány apró rágcsáló tetszett neki, ezek szűkre szabott ketrecükben kaparták félénken a homokot.

Ez után a park egyik padján ülve fagyaltotunk. A nádasban hattyúpár csipegette a vízinövényeket, égnék meredt a fenekük. Sütött a nap. Történt valami ezzel az augusztusi nappal, úgy érzem, végre helyre zökkent, nem guggol úgy, mint télen, és nem éget úgy, ahogy nyár közepén szokott, hanem megsimogat szelíd sugaraival, mint aki törődik velünk.

– Nem a nap törődik velünk, hanem mi törődünk a nappal – bölcselkedik ilyenkor Beatrice.

Egy hét múlva kezdődik az iskola. Erről beszélgetünk órákon át. Egy sor kérdésre szeretnék választ kapni: hány osztálytársa lesz, hány lány, szigorúak-e a tanítónők, mindig meg kell-e enniük az ebédet?

Újra meg újra fölteszem ugyanazokat a kérdéseket.

Beatrice kíváncsi kislány:

– Ha nagymama fiatalabb volt, mint te – összegzi a hallottakat –, akkor miért ő halt meg előbb?

II.

MÁR NEM PRAKTIZÁLOK. Pontosabban: nem fogadok új pácienseket. Nem mintha tolonganának, egy nyugalmazott belgyógyász ma már nem sikk, jóval kapósabbak a fiatalabb specialisták, akik könnyedén megbirkóznak az új műszerekkel és az ilyen-olyan herkenyűkkel. Pedig ők csak a szondáikkal látnak, én viszont kézzel kitapogatom ugyanazt, csakhogy manapság senki sem bízik már az ilyen ósdi módszerekben.

Emlékszem, te mindig szeretted, hogy olyan jó puha kezem van.

Őszintén szólva nem is szeretnék már új pácienseket. Aki jó orvos akar lenni, bele kell élnie magát. Égnie kell a vágytól, hogy segíthessen, hogy meggyógyítsa embertársait. Régimódi gondolkodás, elismerem. Állítólag ma már a teológusok közt sem divat holmi hivatásról papolni. Csakhogy az olyan orvos, aki nem szívvel-lélellyel gyógyít, válasszon más mesterséget.

Ez az a pont, amelyen csatát vesztettem. Már nincs erőm, hogy kellőképp beleéljem magam. Ez, ami elkedvetlenít, emiatt érzem magam öregnek és feleslegesnek.

És mert a betegeim nagyjából velem egyidősek, az úgynevezett természetes kihálás következtében belátható időn belül nem csupán felesleges leszek, de munkanélküli is.

Karl-Otto elcsúszott, combnyaktörést szenvedett, két órát feküdt az utcán, mire megtalálták, tüdőgyulladást kapott és meghalt. Meghalt Svante is, de hát őrá még te

is emlékszel. Svantét *homo politicus*nak neveztük. Flörtölni szokott veled, szórakoztató alak volt. A régi gárdát kikezdte a háború. Egyik-másik oly gyorsan kihunyt, mint egy ellobbanó gyufaszál. Neki legalább megadtott, hogy otthon haljon meg, a saját ágyában, ez minden, amit tehettem érte. A temetésén egymást taposta az a sok nagyfejű, hátborzongató volt, valóságos kísértetkabinet. A lánya zokogott. Ez meglepett, azt hittem, rég megszűnt köztük minden kapcsolat. Ilyenkor látszik, milyen keveset tudunk embertársainkról.

– Netán fölbukkant azóta a közeledben?

Bocsáss meg, ez a kérdés már-már kicsúszott a számon. Pedig efelől sem lehetek biztos. Hogy te a mennyországba kerülél, afelől nincs kétségem, Svantéval kapcsolatban azonban egyáltalán nem vagyok meggyőződve ugyanerről.

Jól van, mosolyogj csak. Lám, a hajdani ateista válásos lett öreg napjaira.

Ennek is te vagy az oka. Egyetlen vigaszom a remény, hogy egyszer viszontlátjuk egymást.

A halál a legmeggyőzőbb érv a vallás mellett. Az ateizmus divatos, következetes, de egy csöppet érdektelen.

Beatrice ma nálam töltött néhány órát. Brita fagyaltot vett. Fölfoghatatlan, milyen mennyiséget tud belapátolni. Aztán iskolást játszottunk. Beatrice volt a tanítónő, én az izgága, makacs diák. Folyton blamáltam magam. Ilyeneket mondtam: Kettő meg kettő száznegyvenhét. A kisasszony nagy kópé. Folyton sarokba kellett állítania. Visongott a nevetéstől.

Nem tudok jobb időtöltést, mint ezeket az együttléteket. Az iskolát kezdő gyermekek aprócska remekművek. Utólag viszont mindig elkomorodom, elnehezül a szívem. Miért nem érhetted meg, hogy...

De ki ez a Brita, ha szabad kérdenem?

Brita minden délután nálam van egytől háromig. Kitakarít, vacsorát főz, elintézi a mosást. Nem is tudom, minek mondják manapság az ilyen *szolgáló lelkeket*. Britát, hogy úgy mondjam, Svantétól örököltem. Több mint tíz évig volt a házvezetőnője. Svante fia szerint abszolút megbízható, emellett diszkrét, valósággal autista.

Lehet persze, hogy csak a *homo politicus* számára nem volt mondanivalója. Mert hogy én az ellenkezőjét tapasztalom. Be nem áll a szája – folyton a betegségeiről locsog. Napról napra változnak a tünetei. Hol hidegrázás gyötri és szédül, hol a pulzusa ugrál, hol visket az orra belül, hol úgy érzi, mintha fémabroncs volna az agya körül. Én türelmesen végighallgatom (a türelem az orvos legfontosabb tulajdonsága), és szabályos időközben valami veszélytelen patikaszer írok föl neki.

Igen, benne valóban új páciensre tettem szert, pedig nem akartam.

III.

GYAKRAN TESZEK kiadós sétákat. A Drumső-szigetet körbekerítő közös útjainkat viszont kerülöm. Volt idő, amikor azt hittem, segít, ha a régi ösvényeken járok, azt hittem, így közelebb kerülök hozzád. Velencébe is elutaztam. Bolyongtam Cannareggio szűk csatornái között. Ülttem a San Giorgio degli Schiavoni-ban, bámultam Augustinus kutyáját. Ettem *coda di rospót* és *tiramisut* a Trattoria ai Cugnai-ban. Szokás szerint a nagypapa most is a bárpultnál ült. A felesége, a sógornője, a menyé és a két unokája hol kényeztette, hol gyöngéden rámordult, és közben lágy, szinte táncos léptekkel kiszolgálta a vendégeket.

– E Signora? – kérdezték, mire én elbújtam az újságom mögött.

A San Marco körül japán turisták hada tartotta karnyújtásnyira videó-felvevőjét, le nem véve szemét a képszülék képernyőjéről. A Cafè Európában a bárfiú széles karmozdulatokkal hadonászott, miközben mobiltelefonon beszélt. Ez biztosan szórakoztatott volna.

Két nap múlva hazamenekültem.

Az a bizonyos lélektisztító, elégikus gyász, amikor az ember a valamikori közös tájakat járva visszagondol az életére, alighanem írok, papok, terapeuták és más prédikátorok kitalációja.

Nekem rémálom volt az egész. Merő ürességérzet és sóvárgás. Velence végképp elsüllyedhet az iszapban énfelelem.

Van egy szép kis ösvény az egyik tó partján, Välskogtól északra. A tavon egy sarki bűvár úszkál föl és alá, egyik parttól a másikig, mintha őrizne valamit. Néha megpróbálom utánozni a hangját, de nem válaszol.

Tegnap leparkoltam a Hagnästorgeten, aztán átsétáltam a Hosszú hídon a Snellmansgatan 19-ig. Az épületben ma egy finn nyelvű általános iskola felső tagozata működik. Az én időmben Kronohagens folkskolának hívták. Itt kezdtem az iskoláimat.

Azóta semmi sem változott. A pedellus most is gumitömlővel locsolja a csupasz aszfaltot.

Semmi sem változott, csakhogy az emlékezet rossz útikalauz. Annak idején bebeszéltem magamnak minden elképzelhető nyavalyát. Nem volt olyan emberi kórság, amit idegennek éreztem volna. Aztán, amikor mások azzal kerestek meg, hogy romlik az emlékezetük, megadtam magam. Az emlékezet túlságosan ravasz mókus. És a mókushoz hasonlóan az emlékezet is ügyesen el tudja dugni a zsákmányát, majd ugyanolyan könnyen meg is tudja keresni.

De, kérdezhetnéd, mi a csodának ácsorgok egy régi iskolaépület előtt, és miért bámulom, hogyan teszi rendbe a pedellus a járdát évnnyit előtt.

Igazad van, mindez némiképp nevetséges. Csakhogy ez is az emlékezés része. Attól, hogy a kis Beatrice iskolába megy, váratlanul sok minden megmozdult bennem.

A gondosan lezárt befőttesüveg lassan kinyílik. A zsákmány lassan előkerül a földből.

IV.

MA HASONLÓ KIRÁNDULÁSRA mentem Beatrice-vel, de ezúttal nem az én valamikori népiskolám, hanem az ő iskolájának alsó tagozata volt a célunk.

– Meg szeretném nézni az iskolát, ahova járni fogok – jelentette be.

Napos, meleg idő volt, a levegő kristálytisza, hófehér felhőpamacsok úsztak a mélykék égen, pontosan úgy, ahogy annak idején. Augusztus az a hónap, amelyet csak öreg korunkra tudunk megszeretni. Ilyenkor enged ki a kora nyári éjszakák feszültsége, és ér véget a nyárközép túlradóan zöld bujasága. Minden olyan, amilyennek lennie kell, egyszerű, közeledik az ősz.

Beatrice hátul ült, út közben az első ülés támláját rugdosta.

– Senki sem láthat bennünket – figyelmeztetett –, *inkognitában* kell maradnunk.

Honnan a csodából veszi ezeket a szavakat?

– *Inkognitóban*, szívecském.

– Jó, jó, de nem láthat meg senki.

A házuktól az iskolaépület alig egy kilométerre van. Pirosra festett, idillikus faház. Itt nincs aszfalt, az iskola egy alacsony dombon áll, körülötte kavicsos utak, gyepszőnyeg, aprócska liget.

Beosontunk a fák mögé, onnan leskelődtünk.

Egy szarka szállt le a házfal mellett lévő kerékpár-állványra, billegett egy darabig.

Álltunk, sokáig némán bámultuk az épületet.

– Na, hogy teszik, csinos házikó?

Beatrice nem válaszolt. Sarkon fordult, visszaült a kocsiba.

V.

AMIKOR ÉN JÁRTAM ELEMIBE, még nem volt televízió. Akkor a Nokia még gumicsizmát gyártott, az oroszokról mindenki azt tartotta, hogy veszedelmes népség, a fiúk pedig térdnadrágot hordtak. A DNA-t svédországi újságnak tartottuk, az autókat Pobjedának meg Humbernek hívták, az apák töltőtollal írtak levelet, az anyák pedig csak akkor dolgoztak, ha rákényszerültek. Ha visszagon-dolok erre az időre, olyan, mintha egy régi fekete-fehér filmre gondolnék vissza, ahol mindenki tudja, milyen szerepet kell játszania, és ahol mindenki túl hangosan beszél.

Olyan, mintha mindez időtlen idővel ezelőtt történt volna.

Ott állok tehát rövidnadrágban. Az új tanulókat föl-sorakoztatták az iskolaudvaron. Fogom apám kezét. Tizenötön vagyunk. Minden gyereknek eljött a mamája.

Én azonban csak Fredriket ismerem.

Esik az eső. Apa túlságosan kis esernyőt hozott magával. A fejem fölé tartja. Pereméről a víz a vállára csurog.

Hogy apa jött velem, annak egyszerűen az az oka, hogy nincs munkája, anya pedig megbetegedett. Föl sem kelt az elmúlt napokban. Anélkül, hogy mondanák, magamtól is rájövök, hogy mindenki a két ok egyikéről beszél.

A tanító kisasszony kijön az iskolaépület elé. Fredrik már felvilágosított, hogy a kisasszonyt Löjannak hívják, és nagyon szigorú. Erre rá se rántok. Egyébként sem látszik szigorúnak. Az udvarra lépve sorban mindenkit üdvözlő.

Azt szeretném, ha apám végre elmenne. Türelmetlen vagyok. Azt akarom, hogy kezdődjék már az egész.

Nagyobb szeretnék lenni.

Előző este erről beszélgettem apával. Kimentünk az udvarra futballozni. Én rúgtam a labdát, ő a kapuban állt. Nem védett jól, a labda minduntalan beperdült a lábai között. Később leültünk a lépcsőre, hogy kifújjuk magunkat.

– Holnap kezdődik a sulis – mondta apa –, mit szólsz hozzá?

– Biztos jó lesz.

Apám zsebre vágta a kezét. Én utánoztam. Ültünk, és hallgattunk egy jó darabig. Feketerigó szállt le az almafára, szedegette róla a férgeket.

– Amikor iskolába mész – bizonyos értelemben – nagyobb fiú leszel – mondta apa. – Meg kell tanulnod megállni a saját lábodon.

Nem egészen értettem, mire céloz, de bólintottam.

– Nagyon fontos, hogy meg tudj állni a saját lábodon. Ez az, amit mindenkinek meg kell tanulnia.

Szavai egy csöppet fenyegetően csengtek, de azért megint bólintottam.

Cigaretára gyújtott. Jó volt a füst illata. Fölvettem a földről egy fenyőtűt, a számba vettem.

– Vannak dolgok, amelyeket csak akkor értesz meg, ha már nagyobb lettél – folytatta.

Vártam.

A szomszéd robogott el piros Vauxhall Veloxán. Dudált és integetett, de apa nyilván nem hallotta. Ült, szája sarkában lógott a cigaretta, maga elé meredt. Végül türelmetlen mozdulattal elhajította, és megdörzsölte a halántékát. Úgy viselkedett, mint akinek fáj a feje.

– Az élet nem állhat meg – szólt –, bármi történjék is. Rám nézett. Hosszan, komoly arccal.

– Érted? Az élet nem állhat meg.

Bólintottam, az élet nem állhat meg, ezt igazán nem nehéz fölfogni.

De azért nem voltam egészen biztos benne, hogy érttem is, mire céloz.

VI.

AHOGY TUDOD, SOHASEM VOLT valami kitűnő memóriám, javulni pedig végképp nem javult az évek múlásával. Gyakran kötök csomót a zsebkendőmre, csak hogy másnap reggel képtelen vagyok visszaemlékezni rá, mi az, aminek eszembe kellene jutnia. Nemrég történt, hogy égre-földre kerestem a szemüvegem, pedig ott volt az orromon!

Azt szoktam mondani, hogy tulajdonképpen nem is emlékszem apámra. Csupán egy alak dereng föl előttem homályosan, vállá beesett, szemüvege az orra hegyén, arca halálosan komoly. Később egy mostohaapa, rá te is emlékszel. Ő egészen más volt, nagydarab ember volt, kövér és vidám. Sok helyet foglalt. Lehet, hogy apát is kiszorította.

Tudod, már főzni sincs kedvem. Ugyan mi értelme volna meglepni magam egy új fűszerrel, egy izgalmas, bonyolult recepttel? Legyűröm Brita főztjét, aztán az udvar közepén álló, hatalmas berkenyét bámulom. Milyen gyorsan megnőtt! Alig háromméteres volt, amikor ide költöztünk, emlékszel?

Tegnap kimentem Kalvholmenre. Nyugodt és csöndes minden, a vakációnak vége, megkezdődött a tanítás. Egy ideig a verandán üldögéltem a hintaszékben. Beatrice egyik babája figyelt a bölcsőből. Csak három ablakkeretet volt időm lemázolni. Senki sem jött ki azóta, hogy a munkát befejezze. Egyszer elmagyaráztad, hogy a munkahelyi döntések zöme jó esetben egy vagy két év múlva valósul meg, nem ritkán tíz évbe is beletelik, ha új miniszter jön, nagy valószínűséggel nem valósul meg soha. Viszont ha festőecsetet ragadsz, és munkához láatsz, rögtön láthatod munkád eredményét.

Hát persze. Bár szórakoztatóbb, ha valaki más is látja.

Azt terveztem, hogy fölaprítok némi tűzifát. Azt terveztem, hogy megnézem, akad-e rókagomba az erdőben, vagy az elvadult réten, Alfredssonék csűrje mögött. Azt terveztem, hogy fenyőgallyal takarom be a rózsabokrok tövét, amelyeket ültettél.

De nem lett belőle semmi.

Amikor hazaértem, egy papírlap és egy pár nejlonharisnya várt az étkezőasztalon. „Lüktetni kezdett a bal lábam gyűrűs ujja, lehet, hogy köszvényem van”, írta Brita, „a harisnyát az egyik szekrényben találtam, húsgombóc krumplicipürével a hűtőszekrényben.”

A harisnyán még érződött a bőröd illata.

VII.

HOGY MILYENEK VOLTAK AZ ELSŐ ÓRÁK az elemiben? Már nem emlékszem rá pontosan, lehet, hogy névsorolvasás volt, talán kaptunk egy tankönyvet és egy füzetet. Azt hiszem, a tanító kisasszony arról beszélt, hogyan viselkedjünk: mi tilos és mi megengedett. Szerintem túl hosszan. Én akkor tudtam már olvasni. Alig vártam, hogy a tanulás elkezdődjék.

Ekkor belépett a pedellus, bemutatkozott. Én már ismertem. Valaha apa vállalatánál dolgozott, amikor a vállalat még megvolt. Egyenként kezett fogott mindenkivel. Érdes, lapát nagyságú tenyere volt. Mindenkinek „jónapot”-tal köszönt, csak nekem mondott „szervusz”-t, és rám kacsintott. Azt mondta, ő tart bennünket szemmel a szünetekben, Isten legyen irgalmas ahhoz, aki rosszkodik.

Azt hiszem, az egész két órát tartott. Azt mondták, értünk jönnek a szülők.

Aztán szép lassan mindenki elszállingózott, minden osztálytársamért eljött a mamája. Csak apa nem jelentkezett. De nem aggódtam. Apa mindig késett, a vacsoránál is.

Elállt az eső.

Valaki ugróiskolát rajzolt az aszfaltra. Egy ideig fél lábom ugráltam egyik kockából a másikba.

Százig számoltam, részben azért, hogy teljen az idő, részben azért, mert épp százig tanultunk meg számolni.

Ekkor a pedellus lépett ki az ajtón. Úgy látszott, valahova siet. De észrevett, és azonnal megállt.

– Jézusom, itt álldogál, az apja meg föbe lötte magát! Az apja, töprengtem, kinek az apja, talán az övé?

Aztán egyetlen pillanat alatt besötétedett. Éreztem, le kell ülnöm.

Leültem az egyik kockába.

Akkor már a kisasszony is futott felém. Egy taxi fordult be az iskolaudvarra. A kisasszony a hátsó ülésre ültetett és hazakísért. Útközben átkarolta a vállamat. Ez nagyon nem tetszett. Egy tanító kisasszonynak nem illik így viselkednie.

Anyá épp telefonált.

– Ó, Istenem! – kiáltott fel, és lecsapta a kagylót. – Máris haza kellett hozniuk, uramisten...

Leült a kanapéra, és az ölébe vett. Sírt. Megkérdeztem, hogy most nekem is sírnom kell? Mert hogy képtelen voltam sírni. A sírást valahogy túl soknak éreztem.

Anyá két kézzel törölgette a szemét.

– Apád...

Újból kellett nekifutnia.

– Nincs többé apád – hüppögött –, autószerencsétlenség érte.

Láttam rajta, hogy hazudik. Láttam piros, duzzadt szemhéján.

És egyszerre világossá váltak előttem apa korábbi szavai. Megértettem, hogy mindenkinek meg kell állnia a saját lábán, és hogy az élet nem áll meg, bármi történjék is.

Azt is megértettem, hogy amikor iskolába kezdünk járni, nagyobbak leszünk, mint voltunk azelőtt.

VIII.

MEGTISZTELŐ FELADAT jutott osztályrészemül!

Tegnap este fölhívott Helena. Ágyba döntötte egy hirtelen jött influenza, felszökött a láza. Olyan volt a hangja, mint aki már a sírból beszél. Kérdezte, át tudnék-e jönni, nem, nem ōmiatta, tudja, hogy az influenzán orvos sem tud segíteni, de mert nagyon szédül, ahhoz is segítségre van szüksége, hogy ágyba dugja Beatricét.

Meg aztán így, iskolakezdés előtt nem szeretné megfertőzni a kislányt.

Beatrice a nappaliban ült, tévét nézett.

– Anya kész takonygyár – közölte.

Helenának harminckilenc fok fölött volt a láza. Ezt lázmérő nélkül is meg tudom állapítani. Aszpirint adtam, sok teát, könnyű takarót írtam elő, és sok alvást.

Úgy döntöttem, a vendégszobában alszom, és reggel én viszem el Beatricét az iskolába.

Erről könnyű volt őket meggyőzőm.

Most, hogy komolyra fordult a dolog, Beatrice nem akart iskolást játszani. Vacsorázni akart és lefeküdni.

Mert, hogy álmosan nem mehet iskolába.

– Mit szólna a kisasszony, ha egyszer csak elkezdenék ásítózni?

Az iskolai ruhája egy széken volt összekészítve a szobájában.

– Anyu azt mondta, hogy vegyek ruhát.

– De hisz itt hosszú nadrágot látok.

Beatrice elégedetten nézett rám.

– Egy takonygyár nem tud vitatkozni.

Ágyba bújt, a paplant fölhúzta az álláig. Rinaldót, a macit, maga mellé vette.

Arra kért, meséljek valamit.

Azt meséltem, hogy egyszer egy maci iskolába szeretett volna járni. Egy szép nap be is cammogott az osztályterembe, de mindent összezavart. Azt hitte, hogy a táblára írt szöveg fordítva van, ezért fejtetőre állt, hogy jobban lássa. Később a tanítónő helyére akart ülni. Még később a táblához lépett, és rágni kezdte a szivacsot, mert sajtnak nézte. Végül azt hitte, hogy a papírkosár a bili, de ekkor a kisasszonynak elege lett belőle. Kedves maci, szólt, nem járhatsz iskolába, mert hiába próbálnál, úgysem tudnál olvasni. Hallgathatnám a többieket, válaszolta a maci, és ha valamelyikük különösen szépen olvasna, megtapsolnám. Hidd el, másban sem tudnál

részt venni, hisz nem tudsz se tornászni, se futballozni, magyarázta a kisasszony. Ez igaz, viszont ha valaki el-esne és megütné magát, fölsegíteném. De ott van a sok házi feladat, folytatta a kisasszony, és neked se mamád, se papád nem tudna segíteni a leckeírásban. De hisz másoknak sincsenek szülei, mondta a maci, én pedig mindenkit megvigasztalnék, aki vigaszra szorul.

– Például téged, aki egyedül vagy? – kérdezte Beatrice.

Elhallgattattam. A kislány megsimogatta Rinaldo fejét.

– Ne félj, nem viszlek el az iskolába.

Egy darabig ültem az ágya szélén, fogtam a kezét.

– Holnap bizonyos értelemben megnősz, és nagyobb leszel.

Komoly arccal nézett a szemembe.

– Muszáj megnőni?

Nemsokára aludt.

Egy kislány feküdt előttem, aki alszik, és aki másnap iskolába megy. Az angyalokhoz ennél közelebb aligha kerülhetünk életünkben.

IX.

ÜDVÖZLETEM A VENDÉGSZOBÁBÓL. Az ágy keskeny és kemény. Szerencsére van nálam néhány tabletta, amely ideröpti John Blundöt.

Mert mit szólna a kisasszony, ha nagypapa nagyokat ásítana az iskolaudvaron?

Vajon John Blund elfogad álomra megrendelést?

Van itt egy fénykép, amelyen a Kalvholmen stégjén állunk. Kedves kép, de vajon miért épp itt, a vendégszoba falán lóg?

Nincs emlékem apa temetéséről. Valószínűleg teljes csöndben zajlott, lehet, hogy nem is voltam ott. Egy ideig otthon is nagy volt a csönd, mama meg én folyton kettesben voltunk, körül fojtott hangok, behúzott függönyök.

Apa elment. Az élet ment tovább.

Még szerencse, hogy egyszer csak megjelent a színen cipőképű mostohaapám. És szélesre tárta az ablakokat. Vendéglőbe és moziba vitt bennünket. Nagyon sok barátja volt. Szünet nélkül jártak ki-be az ajtón, hangok zuhogtak ránk a telefonból, a televízióból meg egy új sztereókészülékből.

A bácsi emellett trombitált is.

És kifizette apa adósságát, legalábbis azt hiszem.

A körülöttünk lappangó rejtély is ő hozta később szóba. Pontosan úgy, ahogy apa: kihívott az udvarra futballozni.

Neki nehezebb volt gólt lőni. Ügyesebb is volt, kövérebb is.

Végül leültünk a lépcsőre, az új apám meg én.

– Van valami, amiről szerintem tudnod kellene – szólt. Hallgattam, és vártam.

– Szóval, akár így, akár úgy, egyszer úgymint megtudod, úgy hogy szerintem jobb, ha megbeszéljük. Apádról van szó.

– Tudom.

Csodálkozva nézett rám.

– Tudom, hogy föbe lötte magát.

A pipát, amelyet kivett a zsebéből, nem tudta megtönni. Mintha egy pillanatra kifordult volna önmagából.

– Értem, de hát akkor... – dadogta, és fölállt.

Látszott, hogy még valamit szeretne mondani.

– Haragszol anyádra, amiért nem beszélt róla?

Én is fölálltam. Zsebre vágott kézzel néztük egymást.

– Biztos azt hitte, nem bírom elviselni. Szóra sem érdemes. Az élet megy tovább.

Sokáig szótlánul bámult.

– A nemjóját! – bökte ki végül.

X.

VÉGÜL OTT ÁLLUNK a sok elsős gyermek és szülő közt az iskolaudvaron.

A szülők legtöbbször mama.

Nagyapa rajtam kívül egy sincs.

Beatrice apró, izzadt kezével a kezemet szorítja. Hosszú ideje nem szólt egyetlen szót sem.

Most hirtelen megszólal:

– Nagyapa, ugye te sem hiszed el, hogy mindjárt nagyobb leszek?

Az idősebb gyerekek a tapasztalt diákok arckifejezésével ögyelegnek körülöttünk. Egyikük, egy tíz év körüli, sötét hajú fiú megáll előttünk, érdeklődve nézi Beatricét.

– Szia – szólítja meg –, engem Sebastiannak hívnak.

Beatrice a földre bámul, a kezem szorítja. A fiú nem tágít. Komoly, fürkésző, szinte felnőtt arca van.

– Mi van, talán félsz?

Beatrice megrázza a fejét. A fiú egy kis amulettet, egy apró aranszívet vesz le a nyakából.

– Nézd, ezt azért kaptam, hogy jól tanuljak.

Beatrice nyugtalan pillantást vet rám.

– Ahhoz ilyesmi kell?

A fiú mosolyog.

– Dehogyan – szól azután –, e nélkül is lehet boldogulni.

Egy farmernadrágos, fehér inges fiatalember jár körbe, sorra üdvözlözi az új tanulókat.

– Ő Beatrice – mondom.

– Isten hozott nálunk, Beatrice – szól a fiatalember, és megsimogatja a kislány fejét.

– Ő a kisasszony? – suttogja Beatrice.

– Azt hiszem, ő – sűgom vissza.

A fiatalember maga köré gyűjti a gyermekeket. Aztán búcsút int felénk. Bevonulnak az iskolaépületbe, és becsukódik az ajtó a sok kis, merev hát és új iskolatáska mögött.

Amikor néhány órával később Beatrice ismét kilép az épületből, valóban nőtt egy kicsit. Lobogó vitorlakkal száguld az új és ismeretlen felé. Csakhogy ezt nem veszi észre, ahogy jóval később azt sem, hogy kedvese karjában fekvé megint új fejezet kezdődik az életében.

Csodálatos dolog a feledékenység.

Ha van Isten, az örök élet helyett inkább a feledés képességével ajándékozzon meg, hogy elfelejtsük: a tavasz zsenge zöld leveleitől az aszfalra hulló őszi lombig minden csak búcsúzás; búcsúzásképpen csipog a szürke veréb, mielőtt leszállna az éj, és virrasztani kezdenének a baglyok, egyetlen fényfoszlány az egész – aztán behullunk a nagy Semmibe.

Rövid az első iskolai nap, mégis úgy hiszem, képes vagyok oda-vissza megtenni az otthonom és az iskola közti utat. Tudom, hogy a fiókos szekrényben, jobbra, a legfelső fiókban lapul egy ékszer vékony aranyláncon. Most már azt is tudom, kinek ajándékozzam.

TORGNY LINDGREN 1938-ban született az észak-svédországi Raggsjöben. Költőként indult, azonban csakhamar regényíró vált belőle. A svéd irodalomba 1982-ben robbant be *Ormens väg på hälleberget* (Mint kígyó útja a kösziklán, magyarul 1988) című kisregényével. Ezt követte a bibliai tárgyú *Bet Seba* (1984, magyarul Bethsábé, 1989) című regény, majd egy sor norrlandi témájú regény és elbeszéléskötet. Magyarul olvasható még: *Dongóméz* (1996, Széphalom), *Az ötújji krumpli* (1997, elbeszélések, Széphalom) és *A tündökása* (2002, Széphalom). Itt közölt novellája: a *Brokiga Blad* a *Berättelserna* (Elbeszélések, 2003) című kötetéből való.

MARGARETA EKSTRÖM 1930-ban született Stockholmban. Az egyik legkiválóbb svéd novellista, de regényeket és versesköteteket is írt. Irodalomkritikusként működött, egy ideig a svéd PEN Club elnöke volt. Legfontosabb elbeszéléskötetei: *Afnar i St. Petersburg* (Szentpétervári esték, 1960), *Överfallet* (A támadás, 1963), *Födelseboken* (A születés könyve, 1967), *Människodjuren* (Emberállatok, 1974), *Dödens barnmorskor* (A halál bábái, 1976), *Kärlekens utland* (A szerelem peremvidéke, 1982). Az

Ingentingskogen (A Semmi nevű erdő) 1974-es, a *Kungen hotad* (Patthelyzet) 1982-es kötetéből való.

EVA STRÖM (sz. 1947) Kristianstadban él. Végzettségére nézve orvos, de évek óta az irodalomnak él. Költő, prózaíró, irodalomkritikus. Főbb kötetei: *Den brinnande zeppelinaren* (Az égő Zeppelin-pilóta, versek, 1977), *Samtal med en deimon* (Beszélgetés egy démonnal, regény, 1986), *Brandenburg* (versek, 1993), *Bröd* (Kenyér, regény, 1999), *Revbenstäderna* (Borda-városok, versek, 2002). 2003-ban elnyerte az Északi Tanács irodalmi nagydíját.

JOHAN BARGUM 1943-ban született Helsinkiben. Az egyik legismertebb és legjelentősebb finnországi svéd prózaíró, novellákon kívül főleg regényeket publikált. Színpadi szerző, Bengt Ahlforssal közösen írt, *A zöld majom mosolya* című drámáját Magyarországon is bemutatták. Fontosabb művei: *Svartviitt* (Fekete-fehér, elbeszélések, 1965), *Finsk rulett* (Finn rulett, regény, 1971), *Mörkrum* (Sötétszoba, regény, 1977), *Den privata detektiven* (A magánnyomozó, regény, 1980), *Den svarta portföljen* (A fekete aktatáska, regény, 1991), *Charlie Boy*, elbeszélések, 1995), *Avsked* (Búcsú, elbeszélések, 2003). A *Snellman doktor* című novella legutóbbi kötetéből való.